Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 220. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ЛИСТОПАДА 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 15, 1955. No. 220. VOL. LXII.

В АРҐЕНТИНІ ВІДБУВСЯ НОВИЙ ПЕРЕВОРОТ

ВІЙСЬКОВА ХУНТА ПРОГОЛОСИЛА РЕЗИҐНАЦІЮ ГЕН. ЛЬОНАРДІ Й ОБРАННЯ НОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ АРҐЕНТИНИ ГЕН. ПЕДРА АРАМБУРУ. — ГЕН. ЛЬОНАРДІ ТВЕРДИТЬ, ЩО ВІН ДАЛІ Є ТИМЧАСОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ АРҐЕНТИНИ

Буенос Айрес. — В урядових колах відбулася палатна революція у висліді якої представники армії проголосили резиґнацію 51-денного тимчасового президента Арґентини ген. Льонарді й „обрали" новим президентом маловідомого досі ген. Педра Арамбуру. „Революція" пройшла спокійно і без пролиття крови, але невідомо, чим вона ще скінчиться, бо ген. Льонарді заперечив повідомлення про свою резиґнацію і впевняє, що він далі залишається тимчасовим президентом Арґентини. Цю заяву проголосив ген. Льонарді із своєї підміської резиденції не цілих три години після того, як в Буенос Айрес заприсяжено нового президента. Новий уряд має під своєю контролею радіо і преса зустріла його дуже прихильно. До нового уряду, чи насправді „революційної хунти", входять чотири генерали: Педро Арамбуру, Артуро Оссоріо Арана, міністер армії, віцекоммодоре Рамо А. Абраґін, міністер летунства, і адмірал Теодоре Гартунґ, міністер фльоти. Віце-президентом мав би бути адмірал Ісаак Рохас, провідник вересневої революції проти Перона. Проголошення заприсяження нового президента відбулося після двох днів і двох ночей гарячкових конференцій військових і цивільних груп в осідку уряду Каза Розада. Ніяких збройних сутичок не було. Сконсиґнована поліція і військова жандармерія стояли тільки напоготові, щоб боронити резиденції уряду. Ген. Арамбуру, виступаючи в радіо, відзначив заслуги дотеперішнього президента й обіцяв сповнити демократичні обіцянки, зроблені през. Льонарді. Кол. Президент Перон, який перебуває в Панамі, заявив, що події в Буенос Айрес не є для нього ніякою несподіванкою.

Ґеттисбурґ буде „тимчасовою столицею ЗДА"

Ґеттисбурґ, Па. — 7,000 містечко Ґеттисбурґ, коло якого лежить фарма президента Айзенгавера, стане на протяг шістьох тижнів „тимчавою столицею ЗДА", бо там урядуватиме Президент разом зі своїм штабом. Ґеттисбурґ вже вславився в історії цієї країни, бо там відбулася битва в липні 1863 між двома арміями, півдня і півночі під час громадянської війни. В неділю Президент відпочивав в Білому Домі, де бавився зі своїми внуками та прийняв своїх давніх військових товаришів генерала Волтера Беделла Смита і генерала Алфреда М. Грунтера. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив журналістам, що це були тільки „товариські" куртуазійні відвідини. В суботу 12 листопада Президент прийняв свого головного дорадника Шермана Адамса і свого особистого секретаря Дж. С. Гаґерті. Під час цієї конференції Айзенгавер складав пляни праці під час шеститижневого побуту на фармі в Ґеттисбурґу, Па. В Ґеттисбурґу куди Президент від'їжджає 14 листопада, приготовано бюра для Президента і його помічників на горішніх поверхах Поштового уряду. Лікарі заборонили Президентові бути присутнім на Богослужбі в неділю, 13 листопада. Але від понеділка, 14 листопада, Айзенгавер зможе почати грати в ґольфа, та це не буде правильна гра, тільки короткі вправи в ній. Вже в суботу 12 листопада, Президент взяв в руки, по раз перший після своєї недуги, ґольфовий кий, але не міг тішитися своїм улюленим спортом, бо швидко змучився. Президент виїде до Ґеттисбурґу автом, де посадник цього історичного міста Вільям Дж. Віевер буде вітати достойного реконвелесцента в присутності юрби народу. Засідання президентового кабінету і Крайової Ради Безпеки відбуватимуться в таборі Дейвід, який віддалений від президентової фарми на 25 миль. Під час побуту Президента в Ґеттисбурґу не буде пресових конференцій, і лікарі не будуть видавати щоденних бюлетенів про стан здоров'я Айзенгавера.

Дружина Айзенгавера проти другої кандидатури Президента

Вашинґтон. — Пані Айзенгаверова відзначає 14 листопада свої 59-ті роковини з дня народження на своїй фармі в Ґеттисбурґу. Преса підкреслює, що в тому дні найважливіші питання, чи в шістдесятому році життя почнеться приватне життя теперішньої „першої леді" ЗДА. Лікарі заявили, що Президент зможе вирішити справу своєї кандидатури при кінці січня або на початку лютого 1956 року, але журналісти твердять, що дружина Президента вже давно заявляється проти того, щоб Айзенгавер ще раз кандидував. „Мемі завжди була проти другої кандидатури, а в тому підтримував її син Джан Айзенгавер". Під час недуги свого чоловіка пані Айзенгавер, мабуть, не змінила своєї думки в цій справі, тільки ще її скріпила, хоч і не складала жадної заяви про другу кандидатуру. Але преса додає, що якщо Президент вирішить ще раз кандидувати, то його дружина буде і на далі „добрим помічником", подібно як вона була біля свого чоловіка під час всього часу його недуги і лікування.

В АМЕРИЦІ

● **Головний суддя** Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен та його дружина повідомляють про заручини своєї 24-річної доньки Дороти з д-ром Карміном Д. Клементом — професором анатомії Каліфорнійського університету. Її сестра Ніна вийшла заміж за д-ра Стюарта Браснa, без згоди батьків.

● **Губернатор Конектикат** Абрагам А. Рібікоф заявив, що тільки до 15 листопада можна вносити заяви про відшкодування за втрати внаслідок повені 19 серпня і 15 жовтня.

● **Військовий** Апеляційний Суд ЗДА відкинув апеляцію капраля Едварда Дікенсона, який був засуджений до 10-річної в'язниці за те, що в комуністичному полоні співпрацював з ворогом.

● **Стейтовий** Податковий Уряд Айови повідомляє, що якийсь податковець прислав 20 долярів стейтового податку з дописком: „Чи хочете ще й моєї сорочки?"

● **Губернатор** стейту Ню Джерзі Роберт Б. Майнер був де присутній на змаганні футбольних дружин університетів Ейл — Принстон разом із панною Марґаритою Труман, донькою бувшого президента. Вже два роки ходять поголоски про можливість одруження цієї пари.

● **У повіті Соммерсет, Н. Дж.,** два мільйонери змагалися за пост стейтового сенатора. Вибраний на сенатора М. С. Форбес витратив на виборчу кампанію 858 долярів, а його демократичний противник, який програв вибори — 1,104.72 доляри.

● **У столиці** Нікараґви Манаґі втихомирилася буря, що зчинилася була в зв'язку з прибуттям до цієї країни бувшого арґентинського президента Перона. — Тепер вже відомо, що Перон зміг прибути до Нікараґви тільки на короткий час, а не на постійне.

Д-Р ВОЛОДИМИР ҐАЛАН ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ЗУАДК

ПРЕДСТАВНИК ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ НАЗИВАЄ ЗУАДК „ПРИКЛАДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ"; 5-ті ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЗУАДК ВИЯВИЛИ ДАЛЬШИЙ РІСТ І РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЇ, ВЕЛИКІ УСПІХИ В МИНУЛОМУ І ВЕЛИКІ ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

Д-р Володимир Ґалан

Филаделфія. — Д-р Володимир Ґалан, довголітній екзекутивний директор Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, був обраний на голову тієї харитативної централі американських українців у висліді 5-тих Загальних Зборів цієї організації, що відбулися з кінцем минулого тижня в готелі Белвю Страдфорд. У зборах взяло участь 122 делеґати, що репрезентували різні центральні і місцеві американсько-українські установи. Працю, ролю і значення ЗУАДКомітету схарактеризував п. Геллок Ровз, шеф спеціяльної програми для втікачів у Державному Департаменті, кажучи, що в американському уряді ЗУАДКомітет „визнаний за приклад, який варто наслідувати". П. Ровз промовляв на бенкеті, який відбувся в рямках загальних зборів у суботу, — 12-го листопада, ввечорі.

Хід нарад

П'яті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету розпочались в суботу 12-го листопада ц. р. у великій залі Белвю-Стратфорд Готелю при Брод Ст. у Филаделфії о год. 11 ранку відспіванням американського гимну панею Стефанією Бемко, після чого о. протоєрей Савчук (один із делеґатів на Загальні Збори) провів „Отче Наш" та інвокацію. Д-р М. Стахів, який, як перший заступник голови виконував обов'язки голови від часу важкої недуги д-ра Луки Мишуги та після його смерти, та який, у цьому характері проводив весь час Зборами, виголосив коротке вступне слово. Він підкреслив у ньому, що ЗУАДК — це установа, покликана для того, щоб українському братові нести допомогу від українського брата. Це організація, яку створило громадянство, яка весь час відповідала перед громадянством і яку контролює громадянство. Допомога від такої організації ведеться не тільки в ім'я братолюбія, себто добродійности як такої, а в ім'я українського добра — для кожного потребуючого українського чоловіка, без уваги на його пол, обласне походження, партію і віровизнання. Мало яка громадська організація у світі може похвалитись такими великими осягами за 10 років свого існування. Ці Збори розпочинають новий 10-літній період ЗУАДКомітету. На закінчення він закликав приявних вшанувати пам'ять всіх померлих в звітовому періоді активних діячів ЗУАДК, в першу чергу славну пам'ять третього голови ЗУАДК-ту, д-ра Луки Мишуги.

Після того Збори прийняли скорочений вже попереднього дня Радою Директорів денний порядок і вибрали три комісії: верифікаційну (пані Зайкан і пп. В. Михайлів і І. Поритко), резолюційну (пп. Драган, Сендзік, Бурачинська, Гайвас, Мудрий, Мірчук), номінаційну (пп. ген. Загродський, Слободян, Довгань, Куропась, Пелешок, Різник, Харамбура, Утриско й Шекерик) та пресову (для зв'язку з англомовною пресою — під головуванням д-ра В. Ґалана).

Звіт в. о. голови д-ра М. Стахова

Звітуючи від Екзекутиви й цілої Дирекції, д-р М. Стахів підкреслив два головні моменти: надзвичайну гармонійність і взаємну льояльність всіх членів Екзекутиви, Ради Директорів і Контрольної Комісії, які — маючи кожний свою власну думку — після всебічного висвітлення кожної справи зправила приймали всі справи однодушно. Екзекутива перевірювала діяльність екзекутивного директора і разом з ним складала плян діяльности та вирішувала всі важливіші актуальні справи, вдержуючи взаємний зв'язок, інколи кореспонденційним шляхом або телефонічною консультацією. Треба було рахуватися з фактом упадку жертвенности і шукати різних способів, щоб могти виконати статутові цілі. Були помилки й недотягнення. Це справи людські, але загальна сума діяльности була успішна і позитивна.

Звіт екзекутивного директора д-ра В. Ґалана

Екзекутивний директор д-р В. Ґалан склав півторигодинний звіт на основі свого писаного 22-сторінкового звідомлення, що його предложено всім делеґатам (плюс 5 сторінок рахункових табель), підкреслюючи поодинокі моменти. На вступі д-р Ґалан признав, що його звіт неповний, бо щоб сяк-так вичерпно

(Закінчення на стор. 4-тій)

Ліґа Української Католицької Молоді відбула свою 17-у річну конвенцію

Ню Йорк. — В днях 10 до 13 листопада ц. р., Ліґа Української Католицької молоді відбула в залях готелю Ню Йоркер свою 17-ту річну конвенцію, присвячену 1000-річчю Християнства в Україні. В конвенції взяло участь понад 160 делеґатів від 12 окружних рад й около 350 членів Ліґи, в характері звичайних учасників. В програму конвенції ввійшла низка релігійних і розвагових імпрез. В суботу відбулося спільне Святе Причастя і потому снідання, в якому взяв участь Преосв. Кир. Амвроз Сенишин і на якому головним промовцем був Впр. о. Хрепта, декан Каледжу св. Василія у Стемфорді. Цього ж дня відбулася ділова сесія конвенції, під час якої вислухано звітів Крайової Ради Ліґи, ухвалено низку резолюцій та обрано нову Крайову Раду, президентом якої залишився Юрій Т. Мішталь, дотеперішній президент Ліґи і до складу якої ввійдуть представники Ради Ліґи Української Католицької Молоді Західньої Пенсилвенії. На цій же сесії вирішено відбути конвенцію в 1956 році у Филаделфії, а конвенцію в 1957 році на Бермудах, куди учасники поїдуть кораблями. Увечорі в суботу відбувся конвенційний бенкет, на якому товстмастером був Юрій Волинець і на якому промовляли сен. Вал з Канади й апеляційний суддя з Ню Йорку Джозеф А. Кокс. В неділю 13 листопада відбувся урочистий концерт з промовою д-ра Василя Ленцика про „1000-річчя Християнства на Україні" і з виступами хору церкви св. Юрія під проводом п. Теодора Онуфрика, соліста-баритона Осипа Стецури, п. Цісика (скрипка) і танцювальної групи під проводом Івана Флиса.

НОВА ЕКЗЕКУТИВА І РАДА ДИРЕКТОРІВ ЗУАДК

Филаделфія. — Обрана 5 Загальними Зборами ЗУАДКомітету Рада Директорів відбула своє інавґураційне засідання в неділю, 13-го листопада, в готелі Белв'ю-Страдфорд, і на цьому засіданні вибрала з-поміж себе Екзекутиву і Контрольну Комісію в такому складі:

Д-р Вол. Ґалан, голова.

Д-р Матвій Стахів — заст. голови.

Адв. Михайло Пізнак, заст. голови і ген. правний дорадник.

Олена Лотоцька, заст. гол.

Павлина Різник, секретар.

Роман Харамбура, касир.

Ред. Василь Мудрий, екзекутивний директор.

Контрольна Комісія: Роман Слободян, ген. Олександер Загродський, Василь Довгань, Катерина Пелешок, ред. Іван Кедрин-Рудницький.

У склад Ради Директорів, крім названих, що були обрані до Екзекутиви і Контрольної Комісії, входять (в поазбучному порядку): Д-р Андрушків, Бак-Бойчук, Батюк, п-ні Бенцаль, Василащук, Галелюк, Галичин, п-ні Гульчій Драган, Куропась, д-р Мірчук, Панасюк, Шекерик, Шпікула, Шраменко.

З уваги на персональні зміни на постах голови і екзекутивного директора, необхідно вияснити, що статут ЗУАДКомітету цілком виразно окреслює ці функції. Згідно із статутом, голова ЗУАДК має „загальний провід над усіми справами корпорації та мусить виконувати свої обов'язки згідно з вимогами його становища і напрямними Ради Директорів", тоді, коли екз. директор має „загальний нагляд і виконує всі розпорядки Екзекутиви та Ради Директорів". Рівночасно статут постановляє, що „винагорода для урядників встановляється Екзекутивою ЗУАДК" та що „винагороду дістають тільки ті урядники, які посвячують повний час праці корпорації". Вибір д-ра Ґалана на пост голови ЗУАДКомітету ще тільки скріпить відповідним авторитетом його дотеперішню працю в і для ЗУАДКомітету.

Борис Левицький, відомий діяч, заарештований за шпигунство для Совєтів

Мюнхен. — Німецька, а за нею і українська европейська преса подала обширні повідомлення про арештування в Берліні відомого українського журналіста і діяча, Бориса Левицького, члена ЦК УРДП-лівиці (група Івана Майстренка) та видавця „Вперeду".

„Арештування мюнхенського журналіста, — пише „8 Ур-Блят", — наступило в темних приміщеннях берлінського акваріюму в зоопарку. Там зустрівся Левицький з 26-річним німецьким архітектором зі східньої зони Улс Ляммертом. Обох їх заарештовано і вони знаходяться в тюрмі. Під час поліційних допитів обидва вони попали в великі суперечності в своїх зізнаннях. Улс Ляммерт — це син відомого комуністичного артиста-різьбаря. За гітлерівських часів він еміґрував до Москви. В 1945 році його перевезено особливим літаком до Берліну. Він належить до найбільш упривілейованих людей комуністичного режиму в східній зоні Німеччини. Левицький натомість був, — так пише згадана німецька газета, — одним з найкраще поінформованих людей, коли йде про східні проблеми. Він мав прекрасні контакти з боннськими урядовими колами. З дальшого повідомлення виходить, що він був співробітником радіостанції „Вільна Европа", співробітником радіостанції „Визволення" та кореспондентом німецьких часописів „Ді Брюке" і „Зюддойче Цайтунг". Радіостанція „Вільна Европа" відхрещується від Бориса Левицького, заявляючи, що вона його зовсім не знає.

Про що розмовляв Борис Левицький в акваріюмі з Улс Ляммертом, того не устійнено. Ляммерт твердить, що вони говорили на тему грамофонних платівок. Берлінські поліційні чинники не виключають можливости, що Ляммерт хотів завести Левицького до східньої зони. Натомість американські поліційні чинники (які, мабуть, краще зорієнтовані, бо ж вони перевели арештування Б. Л.) твердять, що Борис Левицький був совєтським аґентом і як такий був на першій Женевській конференції.

Про те, що американські поліційні чинники краще поінформовані від німецьких, свідчать такі факти: вже 24 жовтня ц. р. кільканадцять службовців Сі-ай-Сі в товаристві німецьких урядників безпеки перевели ґрунтовну ревізію в помешканні Бориса Левицького в Мюнхені на Денкельштрассе 4. Ревізія тривала два дні. У висліді її американські поліційні авта вивезли шість скринь сконфіскованого компромітуючого матеріялу. Німецька газета „Абендцайтунг" твердить, що Борис Левицький був, мабуть, шефом великої і широкорозгалуженої шпигунської організації на користь большевиків. На доказ цього вона наводить факт, що у зв'язку з тим дотепер арештовано 16 осіб, в тому числі також секретарку Левицького, колишню урядничку Гіммлера.

З дальших німецьких пресових повідомлень виходить, що розмова Левицького з Ляммертом в підземеллях акваріюму не обмежувалася до „грамофонних платівок", але Б. Л. передав Ляммертові стоси матеріялів для большевицької розвідки. Між переданими матеріялами були між іншим: таємний протокол німецького боннського уряду про переговори Аденауера в Москві і матеріяли про якусь ближче неозначену українську політичну організацію в Мюнхені.

Німецька газета „Зюддойче Цайтунг", співробітником якої був Борис Левицький і яка відома своїм ворожим наставленням до всіх чужинців (пригадати б тут тільки її провокативні статті проти чужинців у зв'язку з атентатом на Чернака), намагаючися представити Бориса Левицького як невинну людину, зазначає, що він стояв „на противних позиціях до правих українських угрупувань".

(За „Шляхом Перемоги", Мюнхен, 13 листопада 1955).

Український день на Інтернаціональній Жіночій Виставці

Ню Йорк. — 12 листопада в приміщенні 71 Regiment Armory відбувся Український День в програмі Інтернаціональної Жіночої Виставки, — відкритої 7 листопада ц. р. — Розпочався він о 12 год. вдень і тривав до 11-ої год. вечора. У величезній залі, впродовж усього дня, переповнений тисячами різнонаціональної публіки, особливо багато відвідувачів спинялося перед двома кіосками, впорядженими під знаком 1,000-ліття Християнської України. Великий успіх мала тут, зокрема, колекція писанок проф. Д. Горняткевича і збірка мистецьких вишивок роботи пані Л. Горбачевської. З цікавістю приглядалися відвідувачі показові українського свят-вечірнього стола та техніки писання Великодніх писанок (п-на Славка Сурмач). Загальне заінтересування викликав конкурс української народної ноші. — Жюрі, в складі якого був також кореспондент „НИТаймсу", першу нагороду визначило пані Хворостині, що виступила в оригінальному одязі бойківської „молоди". П-на Мілянович в англійській, а пані І. Повзанюк в українській мові через мікрофон виголосили коротке слово, присвячене українській жінці та її ролі в розвитку національної культури. Після виступів шведської та польської танцювальних груп, на сцену вийшов хор Бояни з участю хористів „Думки", який, під керуванням п. Р. Степаняка відспівав Український Гимн — а потім виконав музичну сцену „Вечорниці" Ніщинського.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИТЬСЯ В СЕРЕДУ НЕВДАЧЕЮ

Женева. — Після того, як 12 засідань Женевської конференції 4-х міністрів закордонних справ не дали позитивного висліду ні в одній з 4-х точок денного порядку (об'єднання Німеччини, европейська безпека, роззброєння і „контакти" між Сходом і Заходом), Молотов попросив в останню суботу окремої довірочної розмови з державним секретарем Доллесом. Така двогодинна розмова відбулась в неділю. Хоч не видано про неї ніякого офіційного комунікату, а лише державний секретар коротко заявив, що „говорено про справи конференції і інші, які цікавлять ЗДА й СССР", проте здогадуються що 1) в справах, які були на денному порядку Женевської конференції, не осягнено й у тій нараді ніякого порозуміння, і 2) говорено там також про справи Середнього Сходу та допущення до Об'єднаних Націй 18 держав, з яких деякі зголосили просьбу за прийняття їх до ОН вже 9 років тому. Державний секретар мав заявити, що ЗДА не будуть противитися прийняття 4-х сателітних держав (Мадярщина, Румунія, Болгарія і Альбанія), зате рішуче противляться прийняттю Зовнішньої Монголії. З західних держав були б прийняті Ірляндія, Італія, Австрія, Цейльон, Камбоджа, Непаль, Лібія, Еспанія, Японія, Портуґалія, Ляос, Йорданія і Фінляндія. Безпосередньо після наради Доллеса з Молотовим, Доллес і англійський міністер закордонних справ МекМіллан поїхали двома автами в товаристві ледве кількох осіб через кордон на французьку територію, де в маленькому гірському містечку вони пообідали, а потім високогірським линвовим вагончиком поїхали на шпиль, високий на 5,000 стіп, звідкіль мали чудовий вид на Монт Блян. Два закордонні міністри — зауважують кореспонденти — займались у своїх цілоденних розмовах чимсь іншим, як тільки виміною думок про красу природи. Здогадуються, що м. і. узгіднено там спосіб, як закінчити невдатну Женевську конференцію. У понеділок наради мають завернути ще до справи „контактів" і — може — роззброєння, але нема надії на будь-яку злагоду. В справі „покращання контактів" СССР настоює тільки на збільшенні торговельних взаємин і жадає, щоб Захід скасував заборону вивозу до комуністичних країн товарів стратегічного значення, зате відмовляється від скасування залізної завіси (допущення західніх часописів і радіопередач до СССР, скасування цензури і т.п.). У справі роззброєння СССР вічно жадає генеральних „заборон" уживання атомової й іншої зброї — без згоди на ефектовну контролю. Здається, що офіційний комунікат про закінчення Женевської конференції залишить відкритими двері для ще одної такої конференції на весну-літо наступного року, як єдиний „успіх" цієї конференції.

Французький уряд урятувався комуністичними голосами

Париж. — Уряд Едґара Фора, який взагалі спирається на центро-правій коаліції, був би в голосуванні над зоявою довір'я йому у зв'язку зі справою терміну найближчих парляментарних виборів і виборчої ординації вже провалився в останню суботу, коли б несподівано не поспішили б йому з допомогою — комуністи. „За" довір'ям урядові було 285 голосів, „проти" 247, але серед більшости було коло 65 комуністичних голосів. Комуністи голосували — як це виразно заявили — не з уваги на своє довір'я до уряду, що його постійно поборювали, а тому, що вони теж хочуть радше виборів 18 грудня, ніж весною наступного року. Під витвореною незручною для уряду ситуацією радить ще уряд.

В Західній Німеччині „народилась" нова армія

Бонн. — В суботу відбулась церемонія заприсяження перших 101 старшини нової західньо-німецької армії, в тому числі генералів Адольфа Гойзінґера і Ганса Шпайдля. Ця церемонія відбулась у залі, удекорованій величезним Залізним Хрестом, що від 1813 року став символом військової хоробрости в німецькій армії. Міністер оборони Блянк пригадав у своїй промові, що це саме 200-річчя народин генерала Шарнгорста, творця новітньої німецької армії. Опісля він говорив про концепцію „громадської армії", що покладена в основу відновленої німецької збройної сили. Тепер йде підготова до відкриття в найближчих тижнях трьох вишкільних таборів: суходільної армії, морської фльоти й летунства. Покищо зголосились 172,000 добровольців, але між ними є всього 18% молоді, а решта — це колишні вояки-ветерани останньої війни.

„ІКА" БІЛИНСЬКОГО „РЕПАТРІЮВАЛИ" БОЛЬШЕВИКИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

З Мюнхену повідомляють, що між репатріованими в останньому часі з Совєтського Союзу до Зах. Німеччини вояками находиться теж мґр. Андрій Білинський, відомий серед львівських студентів „Іко". У завтрішньому числі „Свободи" буде надрукований перший із репортажів про розмову з ним нашого дописувача.

В СВІТІ

● **„Преса Вільної Европи"**, установа, фінансована американськими колами, кольпортує з допомогою бальонів до комуністичної Польщі 2 мільйони примірників антикомуністичного часопису, друкованого польською мовою.

● **Єгипетський уряд** підписав із Східньою Німеччиною торговельний договір, в якому зобов'язався постачати східньонімецьким комуністам бавовну і риж в заміну за технічну й інженерську допомогу, машини й електричне приладдя. Цей договір є третім з черги договором Єгипту з комуністичними країнами. Досі підписав Єгипет подібні договори з Чехословаччиною і комуністичним Китаєм.

● **В східній Німеччині** засновано офіційну установу „для дослідів над атомовою енерґією і зв'язаними з тим індустрійними проблемами". Керівником цієї установи став Віллі Стоп, заступник східньонімецького прем'єра.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РІШАЛЬНІ ДНІ

В кінці минулого і на початку цього тижня відбувся або заповіджено цілий ряд подій, які роблять ці дні направду рішальними в багатьох відношеннях, зокрема у внутрішній і закордонній політиці країни.

У п'ятницю минулого тижня покинув лікарню і вернувся до виконування своїх обов'язків, хоч ще й в обмежених дещо розмірах, президент Двайт Айзенгавер. Його заавансоване видужання та поворот з лікарні прийняла з найбільшим ентузіязмом уся країна, без уваги на партійний чи інший поділ, подібно, як вся країна була до глибини стривожена його несподіваною серцевою недугою сім тижнів тому. Інтересно, що у зв'язаних з поворотом президента до праці коментарях велика частина преси обидвох партійних напрямків здержалась від міркувань та партійно-політичних спекуляцій. „Цей день, день повороту президента до Вашингтону, не є днем для політики. Це є день, коли республіканці і демократи однаково відчувають подих теплоти і доброї волі. А щодо самого президента Айзенгавера, то він має із своєї недуги бодай ту вигоду, що до своїх приятелів може зарахувати весь доброзичливий нарід З'єдинених Держав. Двері Білого Дому відкриваються для нього так само широко, як і почування американського народу", — писав з цього приводу „Н. Й. Таймс". Але хоч про політику й не говориться, день повороту президента Айзенгавера був одним із тих рішальних днів, від яких залежать дальші події.

За один день перед поворотом президента Айзенгавера до Вашингтону, номінальний лідер Демократичної партії, Адлей Стівенсон, заповів, що у цей вівторок, 15-го листопада, повідомить про своє рішення, чи кандидуватиме він знову з Демократичної партії на президента країни у виборах в наступному році. Він, очевидно, не сказав ще нічого про характер того рішення, але з попередження можна припускати, що він рішився кандидувати. Правда, його рішення ще не означає, що він цим кандидатом буде, бо це ще залежить від того, чи на такого кандидата вибере його партія, але вже сама його кандидатура на кандидата може мати „обмежену рішальність" — як це стверджується в американських пресових коментарях — на дальший розвиток подій, зокрема внутрішньополітичних, зв'язаних з найближчими президентськими виборами.

Рішальні дні заповідаються на цей тиждень і в закордонній політиці, зокрема у зв'язку з конференцією великодержавних міністрів закордонних справ у Женеві. Упродовж минулого тижня всі головні справи, що стоять на порядку нарад цієї конференції, зайшли на типову для теперішньої політики „мертву точку", на якій кінчалися всі дотеперішні співіснувальні проби. На початку минулого тижня західня преса і західній світ надійно коментували, що совєтський міністер Молотов, вертаючись з дводенного „консультаційного" побуту в Москві, везе до Женеви „новий багаж" в усіх трьох головних проблемах, що є на порядку нарад у Женеві: об'єднання Німеччини, роззброєння і поліпшення зв'язків між Сходом та Заходом. Упродовж тижня Молотов показав той „багаж" і малощо не вивів з рівноваги не тільки західню публічну опінію, але й самих міністрів у Женеві. Виявилось бо, що в цьому „багажі" було виключно те саме політичне барахло, з яким совєтські дипломати возяться віддавна, яке справді не варте „торби січки" і не дає найменших виглядів на переведення в життя злудного „духа Женеви".

Це — тільки ті події, що їх подавалось чи подасться під великими заголовками на перших сторінках газет. Але вони далеко не одинокі, що роблять наші дні рішальними. В теперішній ситуації кожний день рішальний і кожний день може принести подію, що стане межовим каменем в історії. Несподіваний постріл у пустині чи в джунглях, часом навіть необережне слово зможе перетяти той волосок, на якому вдержується непевний політичний баланс теперішнього світу.

Усе це загальновідомі правди, але такий непевний стан уже так довго триває і загал уже так до нього призвичаївся, що з цим не багато рахується. Також і ми, американські українці, не доказуємо своїм поступуванням, що ми свідомі всіх тих небезпек і загроз, які кожного дня можуть потрясти світом. Навести б тільки таку ситуацію: наш український загал на всіх континентах зайняв, цілком правильно, рішуче становище проти співіснувальних хитрощів Кремлю. Але зайняв його, на жаль, тільки словами, бо на практиці він тією співіснувальною загрозою начебто радіє і думає, що вона вже звільняє його від більшої жертвенности на допомогу визвольним змаганням українського народу. Теперішній стан нашого Народного Фонду аж ніяк не свідчить про те, що ми здаємо собі справу з рішальности наших днів, і ця пригадка повинна змусити кожного з нас перевірити в першу чергу своє власне сумління та свою власну свідомість.

НЕБЕЗПЕКА СПІВІСНУВАННЯ З ЮҐОСЛАВІЄЮ

В минулу неділю Дж. Ф. Доллес, у товаристві кількох високих урядовців державного департаменту та своєї і їхніх дружин, склав офіційну візиту юґославському диктаторові Тітові, підкресливши на вступі, що він є першим державним секретарем З'єдинених Держав, який відвідує цю країну. Юґославська — контрольована урядом — преса, офіційні промови юґославських достойників і настрій, що панував під час цих кількагодинних відвідин, не залишали сумніву, що державно-політична верхівка Юґославії дуже вдоволена з цієї візити, здаючи собі справу, що це для малої Юґославії чимала честь. Але поза моментом престижевим, відвідини були безумовно знаменною політичною маніфестацією добрих взаємин між З'єдиненими Державами і Юґославією. Проте, вони не були всилі розвіяти сумнівів щодо тривкости приязни з нинішньою Юґославією та її практичних наслідків у майбутньому.

Під час війни Юґославія була трактована, як союзник альянтів у боротьбі проти нацистської Німеччини. У роках 1945/48 вона стояла по стороні совєтського бльоку в його холодній війні з Заходом. Коли ж Комінтерн осудив Тіта за „ухили" і Юґославія опинилась в гострій опозиції до Москви, Захід — у першій черзі власне Америка — врятував режим Тіта від банкрутства, підтримавши його грішми і зброєю. Без цієї допомоги юґославській економіці, раптом відрізаній від східньо-европейської економіки, загрожувала повна катастрофа, яка мусіла б потягнути за собою „палацову революцію" проти Тіта в користь ортодоксальних, вірних Москві, комуністів, можливо з інтервенцією запрошених „братніх" комуністичних армій. В такій ситуації, не мавши бажання воювати за Юґославію, не знавши способу привернути в тій країні демократичний режим і воліючи вже Тіта, ніж якогось ще гіршого, слухняного Москві, комуністичного диктатора, Вашингтон подав йому помічну руку. І поплила широкою річкою поміч, яка вже виражається сумою коло одного більйона долярів — даних Тітові готівкою, промисловими машинами, товарами та зброєю.

Зворотним пунктом у тих взаєминах була історична 10-денна візита Хрущова й Булґаніна в Юґославії наприкінці травня і на початку червня ц. р. Вправді Тіто дуже старанно підкреслював, що це — наради керівників „двох рівнорядних суверенних держав" і що однаковий устрій та ідеологія тих держав не грають тут ніякої ролі, проте змінилася вся атмосфера у взаєминах Юґославії з міжнародним комуністичним світом, дармащо безпосередні східні її сусіди не могли якстій переборити себе й відразу взяти такий „сердечний" тон, який взяв Хрущов супроти свого юґославського „товариша". Це не були самі компліменти. Новий совєтсько-юґославський торговельний договір приніс Юґославії зменшення її боргу супроти СССР на кругло 90 мільйонів долярів, — юґославська економіка й арсенали перестали бути залежні від Заходу, — юґославські партійні достойники, поїхавши до Совєтів, почали говорити вже про спільність ідеологічних, а не тільки державних інтересів, а в ділянці політики відносно Заходу Тіто почав підкреслювати свій „невтралізм", заманіфестований власними відвідинами в Індії та Бурмі й прийняттям у себе індійського Неру. Врешті, що найважніше, Балканський союз (Юґославія, Греція і Туреччина) повис на кілку. Прохолодження взаємин між Юґославією і ЗДА дійшло найнижчої точки, коли уряд Тіта відмовився інформувати ЗДА, на що саме зужитковується американську фінансову допомогу і як використовується американську військово-технічну допомогу. Руба стало питання, чи взагалі варто далі витягати своїми руками з вогню юґославські каштани для Москви.

Тітові все ж невигідно розривати зовсім зв'язки з Заходом, особливо з Америкою. Він здає собі справу з того, що ворожнеча з Заходом мусіла б дуже швидко поставити його знову в повну залежність від Москви, при чому не можна було б дозволити собі вже на другий „ухил". Тому Тіто так настоював на спільній конференції з трьома західніми амбасадорами в Беоґраді, тому поступився в справі інформацій щодо зужиткування допомоги ЗДА, і тому йому так дуже залежить на запрошенні його з офіційною візитою до Вашингтону. Йому надзвичайно вигідна „невтральна" позиція, яка насправді полягає на — делікатно висловлюючись — вигравванні Москви проти Вашингтону й Вашингтону проти Москви і на доведенні до ліцитації між цими двома великодержавами у запобіганні приязни в Юґославії. Але чим може закінчитись така приязнь? Тіто з притиском раз-у-раз повторює, що Юґославія не тільки не належатиме до НАТО, але разом із совєтськими достойниками та Неру квестіонує доцільність існування НАТО, як „мілітаристичного бльоку, небезпечного для світового миру". Тіто так само, як Хрущов, Булґанін чи Молотов, мріє про опанування комунізмом усього світу, з тією тільки різницею, що не може дозволити собі на фінансування комуністичних п'ятих колон у „буржуазних" державах. Його погляди на волю народів виявилися ще раз саме під час останніх відвідин Доллеса в Беоґраді: заява державного секретаря про „однозгідність" у поглядах з Тітом на конечність „повної незалежности" теперішніх сателітних держав (ЧСР, Мадярщини, Румунії, Болгарії, Польщі і Східньої Німеччини) була — як твердила сама таки американська преса — виявом куртуазії і тимчасової тактики. Бо Тіто висловився — згідно з тією самою пресою — проти демократичного принципу, проти того, щоб у тих країнах було привернене право вільного виявлення волі всього населення, отже проти вільних виборів, а за збереження надалі „диктатури пролетаріяту", з тією тільки різницею, щоб була там диктатура не Москви, а місцевих „націонал-комуністів".

Ясно, що це концепція наскрізь ворожа ідеології американської нації й філософії американської державної політики. Якщо вона виходить з принципу, що мир не може базуватись на неволі, і тому запевнення світового миру мусить іти впарі з волею уярмлених народів, то такій філософії не по дорозі з тітовськими доктринами. Тіто, який розстрілював Михайловичів і заповнював тюрми Степіначами, не є для світового миру і світової демократії ліпшим від своїх московських учителів, а його гладші форми, хитріша й сприйнятливіша тактика за останніх сім років не змінює факту, що комунізм без уваги на дочіпку „національний", „тітоїстський" чи „інтернаціональний" — завжди є той самий комунізм, найбільший ворог людства і його свободи. І тому всяка форма „співіснування" з ним — небезпечна.

Мґр. Володимир Бучацький

ЩО ДІЄТЬСЯ НА ЗАКЕРЗОННІ

Наше автохтонне населення Підляшшя, Холмщини, Надсяння і Лемківщини, яке від зарання нашої історії непохитно і успішно боролося з загребущим західнім сусідом та перенесло від нього цілу гегенну страждань в останніх роках минулої війни, стрінуло в повоєнних роках 1945 і 1946 страшне, просто катастрофальне нещастя. За спільним злочинним порозумінням Кремлю з польськими комуністичними вислужниками, виселено всю нашу людність з теренів на захід від т. зв. лінії Керзона насильно, безоглядно і жорстоко. Ці наші земляки нидіють тепер у невідомих нам совєтських областях, частинно також у Східніх Прусах і на Помор'ї.

Через те нелюдське діло ми понесли величезну, нічим не заступлену втрату біля тисячі наших старовинних сільських осель та кільканадцятьох історичних, ще королівсько-княжих міст. Це — втрата довгого та широкого пояса наших західніх окраїн від Підляшшя до лемківської Криниці та ріки Попраду. А доконано цей злочин не для того (як тепер виправдуються комуністичні газетки), щоб охоронити наше тамошнє населення від помсти поляків, а лише тому, щоб з тих теренів, які Кремль відступив Польщі, усунути наше патріотичне населення, що всіми силами й способами допомагало в бойовій визвольній акції УПА.

Здавалося б, що за отих дев'ять років, коли покінчилася акція переселення Закерзоння, ці наші опорожнені терени сяк-так упорядковано, спалені села відбудовано, а в тих селах замешкала польська людність. Бо так воно було звичайно по переселенню в інших країнах. Мусимо зазначити, що, крім численних пожеж під час воєнних акцій, в деяких селах саме населення спалило свої обійстя, щоб не лишати їх зненавидженим сусідам.

Як справді виглядають тепер ці наші землі і що в них діється, дозволимо собі оповісти шановним читачам на підставі відомостей, одержаних в останніх місяцях з Закерзоння від вповні вірогідних осіб (їхніх прізвищ та місць замешкання із зрозумілих причин не подаємо).

Свого часу донесли наші часописи, що, по виселенні українських автохтонів в рр. 1945 і 1946, майже вся польська людність з міст на Закерзонні перейшла на ті західні терени по Одру і Ніссу, з яких по війні комуністи прогнали насильно автохтонну німецьку людність (коло 9 мільйонів осіб). Поляків заманили туди кращі умовини життя в модерно уладжених німецьких містах, а відстрашили великі апровізаційні труднощі, в яких опинилися міста на Закерзонні після виселення нашого сільського населення.

Рівночасно ішло в р. 1946 переселення поляків з Галичини і Волині на захід. Відбувалося воно спокійно і добровільно, чим самі поляки дали наявний доказ, що не вважали себе за автохтонів на українських землях. Ті поляки переїхали зі Львова переважно до Горішнього Шлезьку, але з інших міст і сіл осіли в Західній Галичині, а також в містах Закерзоння в опорожнених там домах.

Але на тому ця „пересувка" не покінчилась. В останніх роках і ці нові мешканці майже в цілості переселилися на західні (давніше німецькі) терени Польщі з тих самих причин, що й попередні. Тож міста на Закерзонні тепер майже порожні. Наприклад, у Сяноці, столиці Лемківщини, який перед війною мав коло 20 тисяч мешканців, тепер залишилася невелика горстка. Урядовців мінімальне число, нема зовсім склепів та будь-якого торговельного руху. Фабрика вагонів і машин віддавна нечинна. Навкруги по селах пустка, нема кому довозити до міста харчів і дров. Сусіднє Загір'я (вузлова станція) також порожнє, бо наше населення виселене, а польські залізничники перейшли на Захід. Місто Ліско майже порожнє, є там латинський парох і трохи польських мешканців. Гарний замок графів Красіцьких в руїнах. Є лише деякий рух в селах Забродє і Солина (на південний схід від Ліська). Туди комуністичний уряд стягнув коло тисячі каторжних робітників і почав будувати на Сяні водну запору, пляни якої зладили були для поверсальської Польщі англійські техніки.

Загалом по селах східньої Лемківщини, тобто в Сяніцькому повіті, а також в цілому Ліському повіті, як рівно ж на цілій західній Лемківщині справжні пустирі, немов по катастрофальному ґураґані. Деякі села вигоріли цілком або частинно і так заросли корчами та вільшиною, що не пізнати, де давніше було село. До того в тих гірських та лісистих околицях розмножилися у великій кількості звірі, бо ж ніхто тут не полює. Головний шлях з Сянока до Ліська ще в можливому стані, але бічні дороги так заросли бур'янами і корчами, що не лише переїхати, але й перейти важко. Подібно, хоч і в менших розмірах, виглядають інші околиці Закерзоння. Польський уряд не лише не пробує заселювати цих околиць, але, навпаки, — радо виселює рештки польських селян на т. зв. „одзискане зємє". Селяни не дуже опираються, бо комуністичний уряд стягає з них великі збіжжеві контингенти, а на заході вони сподіваються кращого життя.

Яка будучність жде ці наші споконвічні, славні минувшиною терени, що виглядають тепер немов дикі прерії? Важко в нинішніх неугавних часах давати якусь прогнозу. Але одно можна вважати за можливе, що в найближчому десятилітті більших змін там не буде. Тож по ліквідації комуністичного режиму на Україні нашим першим завданням буде прилучити ці терени до материка.

НА ТЕМИ ДНЯ

ХОХЛОВ ПРАЦЮЄ

Історія Ніколая Хохлова два роки тому оббігла весь світ: одного дня до лідера російської протикомуністичної еміґрантської організації в Німеччині з'явився цей Хохлов і признався, що він офіцер большевицького НКВД, присланий за кордон із спеціяльним дорученням — забити цього лідера. Тут же Хохлов показав цьому лідерові цілий асортимент таємної зброї: стрільної, отруйливої тощо, за допомогою якої жертва мала бути знищеною.

На запити лідера, що спонукало Хохлова прийти й признатися в усій цій справі, почалася сантиментальна й зворушлива сповідь енкаведиста, в якій він заявив, що причиною всього є власна його дружина, яка залишилася в Москві: вона умовила Хохлова прийняти наказ московської влади, виїхати із зброєю за кордон і там розкрити пекельний плян совєтської влади російським еміґрантам, самому лідерові їхньому й німецьким та американським представникам, просячи в них азилю. Хохлов так і вчинив. Тут же він усім показав і фотознімку своєї дружини та маленького сина, що їх залишив на поталу совєтським катам в Москві.

Фотографії героя цього неймовірного роману, його дружини, сина та його фантастичної зброї облетіли часописи всього світу, викликаючи зацікавлення всіх, а зокрема тих, що жадні сенсацій та емоцій. Російські еміґранти вхопилися за Хохлова обома руками, використовуючи його для піднесення свого пошарпаного політичного престижу. У часописах розписували Хохлова якнайяскравішими фарбами та закликали всіх і все протестувати проти злочинної московської афери і вимагати від кремлівських володарів, щоб вони... випустили за кордон нещасну дружину й синка Хохлова, яких ті володарі напевно ув'язнили, й мучать.

Кремль на все це реаґував абсолютною мовчанкою. Отак похвилювалися й заспокоїлися. Деякі з-підсовєтські еміґранти українці недвозначно натякали на те, що вся ця історія, особливо в тій частині її, що стосувалася родини Хохлова, виглядає занадто підозріливо. На ці натяки ніхто не звернув уваги.

Хохлов тим часом дістав право азилю, а згодом переїхав до Америки.

І ось тепер виступає він всюди, публічно розповідаючи про себе, про свій геройський вчинок, і умовляє американців, вмовляє пристрасно, гаряче, палко, і благає...

У неділю 6 листопада виступив Хохлов на передмісті Филаделфії — Апер Дарбі, у великій залі, спонзорований місцевою радою католицьких американських о р г а н і з а ц і й Knights of Columbus & Christian Form. Присутніх було до двох сот душ.

Дивний виступ, химерне враження залишає він... Перед цим виступом довколишні українці побажали поговорити з прелеґентом. Враження: невеличкого зросту, білявий молодець 33 років із сталевими очима, певний себе; тримається спокійно, невимушено. Мимоволі пригадується Гузенко та подібні йому, що ніколи не відважуються показатися одверто зі страху, щоб совєти не зліквідували їх. Цей чомусь нічого й нікого не боїться. Хоробрий? Ідейний? Ні, просто певний, що йому нічого лихого не станеться. Мова його російська поправна, літературна, але акцент зраджує, що він — не москвич, хоч твердить, що народився й все життя провів переважно в Москві. Це — неправда.

Скаржиться, що йому тяжко промовляти англійською мовою: адже він лише один рік студіює її; попереджає, що буде її калічити. І, дивна річ, спочатку нібито тяжко йому говорити; правда, видко, що навчався англійщини не в якомусь Оксфорді чи Кембриджу; російський акцент аж занадто вимовний. Коли з ним говорять американці, напружує увагу, щоб зрозуміти їх. Проте, говорить добре. Спочатку мляво, ніби змагається, потім дає щораз більшого розгону й, нарешті, так сипле словами, що тяжко поспішати за його думкою. Лексикон надзвичайно багатий. Жадний геній не лише за рік, а навіть за два-три роки не зуміє досягнути того, що цей молодичок. Ні, він її навчався з десяток років, сілу-силенну перечитав англійських книжок, мав вправних інструкторів не лише самої мови, але й думки, ідеї...

Що ж він говорить? Які засадничі думки? Вмовляє, переконує, благає американців: перше — повірте, що російський народ — найкращий у всьому світі; росіяни ніколи комуністами не були й не можуть бути; переконання деяких (розумій — різних сепаратистів, українців!), що росіяни й комуністи поняття ідентичні — це неправда, брехня, наклеп; таж, люди добрі, зрозумійте, що Сталін — грузин, Хрущов — українець! А щоб якийсь „русскій человєк" міг засісти на червоному престолі — це річ неймовірна, росіянина туди силоміць не затягнеш!

Друге: не думайте ніколи розбивати єдиної Російської імперії; це ж не на часі й непотрібно! Та й самим американцям це може лише зашкодити. Там одна-єдина ідеальна „свята Рашія", а її народ теж єдиний, неподільний „рашіан піпл". Жадної різниці поміж росіянами та всякими там українцями й іншими — нема! То все один російський народ.

Третє: ради Бога не наважтеся колись воювати проти Росії. Дайте їй святий спокій. Російський народ сам свого часу зробить революцію й скине комуністів. Ви ж, як почнете їх скидати, то тільки лиха наробите: вони від того зміцняться й об'єднаються навколо Кремлю! А найголовніше, нехай американцям навіть на думку не впаде — кидати на Москву, чи там на Кремль, чи взагалі на той чудовий, миролюбний і спокійний російський народ... атомових бомб. Во ж, зрозумійте, люди: від тих бомб гинутиме російський народ і його чудова культура (християнська, зверніть увагу!). Хрущов, Маленков та інші головарі можуть також вмерти від тих бомб, але вони вмруть напевно останніми, аж після всіх. Тож воювати проти Совєтів у жадному разі непотрібно. Навіть шкідливо для самої Америки.

Найцікавіше це дискусія та

(Закінчення на стор. 3).

НЕПРАВДА!

Байдуже небо голубе,
Чужі берези і тополі
Сказали вчора, що ніколи
Мені не бачити тебе.

Неправда! Знаєте, чи ні?
Летить з-за моря, іздалека
Й вертає завжди на весні
До стріхи рідної лелека...

А голуб? Ви його візьміть,
Несіть за сотні верств
[від дому,
І він, конаючи від втоми,
До голуб'ятні прилетить.

І я, коли вже посивію,
Прийду... Зімкнути журні вії.

ІННА РОГОВСЬКА

Микола Вайда

СУМНА 10-та РІЧНИЦЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ОКУПАЦІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(1)

У жовтні 1944 р. наприкінці другої світової війни війська СССР зайняли Карпатську Україну. Цим закінчилася мадярська окупація, яка тривала від березня 1939 року.

На основі Тегеранської та Ялтинської конференції в Середній Европі по закінченні другої світової війни мав бути відновлений стан з 1938 року, з-перед Мюнхену. Це значить, що Карпатська Україна мала творити далі автономну частину Чехословацької республіки. В цьому дусі провадив пропаґанду чехо с л о в а ц ь кий е м і ґраційний уряд через лондонське радіо та через свої видання, які виходили в Лондоні та ЗДА. Коли Бенеш в Москві заключав чехословацько-совєтську дружбу, Совєти не висували ніяких претенсій на Карпатську Україну. Представники так званої „Підкарпатської Руси" (Цібере, Гаджеґа, Петрущак) брали активну участь в чехословацькому визвольному русі. Крім цього, Совєти дозволили закарпатським українцям, які 1940 р. втекли з мадярами із окупованої Карпатської України до Галичини, де були інтерновані й вислані до совєтських концтаборів, — щоб вони вступили до чехословацької бриґади, яку зорганізував ген. Свобода в СССР. Що більше, після витиснення мадяр і німців совєтськими військами із східньої частини Карпатської України, 27 жовтня 1944 р. прибула до Хусту чехословацька делеґація під проводом мін. Нечаса і перебрала цивільну управу в 5 округах у переконанні, що Карпатська Україна буде частиною відновленої Чехословаччини. В східній частині Закарпаття з ініціятиви свідомої інтеліґенції віджив український національний рух, який захопив у свої руки і Мармарошський Сиґіт. Появилися синьо-жовті прапори, прокинулися надії на творення українського національного життя.

Тим часом, без огляду на чехословацьку делеґацію в Хусті, політичні комісари та НКВД в Ужгороді й Мукачеві розвинули широку пропаґанду за приєднання Закарпаття до України. До цього руху пристало кілька місцевих комуністів, а головно місцеві москвофіли (русофіли). Під проводом генерал-полковника Мехліса та полковника Тюльпанова розпочато протичеську аґітацію, одночасно з аґітацією за прилучення Закарпаття до СССР. Відбувалися комуністами насильно зорганізовані з'їзди, збори, виголошувано промови і резолюції, збирано підписи, а одночасно з цим відбувалися репресії та арештування. На службу комуністичної пропаґанди стали найгірші елементи.

Виключаючи ці елементи, малу кількість місцевих комуністів та осіб „русского направленія", загал народу та його інтеліґенція були за прилучення Карпатської України до Чехословацької республіки. Між закарпатськими українцями віддавна панувала антипатія до комунізму, яка скріпилася большевицьким поступуванням в перших тижнях окупації, а також вістками про арештування і переслідування тих, які втікли із Закарпаття після мадярської окупації 1939 року до Галичини, щоб „шукати Україну". В Галичині, яка тоді була під першою большевицькою окупацією, закарпатських утікачів Совєти, як вище вже згадувано, виарештували і вивезли до концентраційних таборів, де половина їх вигинула, а решта вступила до чехословацької бриґади ген. Свободи. Закарпатські українці творили 80 проц. цієї бриґади і у важких боях проти німців пробилися аж до Праги. Ці вояки мали антикомуністичне наставлення, і тому їх всупереч обіцянок не пустили на Закарпаття, а скерували галицьким боком до Дуклі і далі до Чехії, щоб вони, прибувши додому, не пошкодили большевицьким плянам на Карпатській Україні. Одначе їх антикомуністичний настрій став загальновідомий.

Чехословацька орієнтація закарпатських українців в тому часі спиралася на відомий демократичний устрій та релятивну свободу в Чехословаччині, і тому з-поміж ЧСР і СССР вони вибирали першу можливість. У цій орієнтації на ЧСР не можна говорити про чехофільство, — це був вихід із ситуації, вибір меншого зла, в надії на розбудову українського національного життя, що під Совєтами було неможливим. Тоді бо закарпатські українці не передбачали совєтизації сателітних країн, в тому числі й Чехословаччини.

Комуністи у своїй пропаґанді, бачучи спротив населення і його антипатію до комунізму, ішли на обманство та підступ. Напр., „Закарпатська Правда" вмістила промову єпископа Т. Ромжі з вихвалюванням Совєтів та проханням приєднати Закарпаття до СССР, хоч цього єпископ ніколи не казав. Большевики на свій спосіб скликали до Мукачева з'їзд представників „Народних Комітетів Закарпатської України", щоб цим довершити пропаґанду за „возз'єднання". З'їзд відбувся 26 листопада 1944 р. Між 600 присутніх багато було таких, які осуджували большевицький плян і готовили проєкт вільного плебісциту. Довідавшись про це, комуністи загрозили їм арештуванням. У висліді з'їзду видано „Маніфест про возз'єднання", який поширено масово по цілому краю. Опісля почали збирати підписи під маніфестом, що потривало аж до грудня 1944 р., коли вислано до Москви окрему делеґацію.

Москва з тактичних причин не поспішала з формальним проголошенням „возз'єднання" Закарпаття з УССР, бо війна ще не скінчилась і вона не хотіла дразнити чехів і західній світ. Щойно після закінчення війни, 29 червня 1945 року проголошено прилучення Закарпаття до УССР. Тоді московський ТАСС повідомив: „Закарпатська Україна, названа в конституції Чехословацької республіки Підкарпатською Руссю, яка до 1939 р. була частиною Чехословаччини, приєднана, на підставі чехословацько-совєтської умови, до України і входить у склад совєтських соціялістичних республік".

(Закінчення буде)

729 МОГИЛ

Влітї цього року Братство „Броди — Лев", видало одноднівку п. з. „Зелені Свята" — це Свято Могил та Інваліда" (Ню Йорк — Торонто, 1955, ст. 16). В цій одноднівці видруковано список жертводавців на „Дар Українському Інвалідові" в 1954 році, список українських інвалідів в Европі, промова о. д-ра М. Ваврика, ЧСВВ — „Невмирущий голос наших могил", новелька Я. Курдидика „Наш друг Вазиляк" та інформаційна стаття сотн. В. Яворського. Крім того, є десять світлин могил наших героїв, і вірш В. Лепкого „Напис на стрілецьких гробах".

Та найголосніше промовляють до читача цієї одноднівки довгі шпальти, на яких надрукований „Список поляглих вояків I-ої Української Дивізії УНА в II-ій світовій війні у боях проти СССР в Австрії". Цей Список обіймає 729 прізвищ, які закликають нас до праці, щоб, як писав В. Лепкий,

Шлях в Україну не покрився [тернами,
Щоб пощерблені мури [не впали,
Щоб наш ворог не сміявся [над нами,
Що ми даром так славно [вмирали.

В цьому списку знаходимо прізвища з усіх українських земель, — (з Телича (Новий Санч), Тиряви Сільної (Сяніа), Дніпропетровська, Чернівець, Запоріжжя, Дрогобича, Львова, Дубна, Крем'янця, Коросна (Лемківщина), Бердичева, Полтави, Звенограда, Луцька, Грубешова, Перемишля, Житомира, Богодухова, Харкова і Станиславова та соток інших місцевостей.

Сотник Володимир Яворський, оповідаючи, як він з доручення Братства бувших вояків 1-ої Української Дивізії УНА шукав могил своїх військових побратимів, кінчає свою статтю такими словами:

„Ми вповні свідомі, що наша місія трудна й важка, але обов'язок лежить передусім на нас усіх, яким Господь доміч вирватися з-під большевицького пекла і зажити, хай і далеко від Рідних Земель, нормальним життям. Це наш святий обов'язок, і ми його мусимо виконати. Не дозвольмо, щоб ці могили пропадали, затиралися та заростали бурянами. Зберім відповідні кошти, щоб акцію розшуків чимскорш докінчити та створити один військовий цвинтар у Фельдбаху. Переведім їх усіх на один військовий цвинтар, поховаймо їх усіх поруч себе і поставмо їм гідний пам'ятник для вічного збереження їхньої світлої пам'яті та невмирущої слави про їхню боротьбу й жертву для кращого завтра нашої України!"

Гадаємо, що Братство „Броди — Лев" й інші організації подбають про те, щоб здійснити проєкт сотника В. Яворського.

Л. Луців.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ЯК ТРЕБА ПИСАТИ ПРО СЕЛО

26 жовтня у Москві відкрилась всесоюзна нарада літераторів, які пишуть про життя колгоспного села. В нараді беруть участь також письменники з України. З доповіддю про „Нове в колгоспному селі і завдання художньої літератури" виступив російський письменник В. Овечкін. Овечкін у своїй доповіді дав письменникам точні вказівки і напрямні, як і що треба писати про село та селянство в умовинах нової політики сталінських наслідників. Учасники наради вислухали також доповідь академіка І. Василенка про механізацію колгоспного виробництва і конструкції нових сільсько-господарських машин. Потім доповідача критикували за те, що він у своєму огляді літератури, присвяченому колгоспній темі, замало приділив уваги творам літераторів, які пишуть мовами народів СССР. Тим часом, казали вони, в українській, білоруській, естонській і інших літературах появився ряд творів про колгоспне село, які очікують на свою критичну оцінку. На нараді був присутній французький письменник-коекзистенціяліст Жан Поль Сартр.

ЩО СПІВАЮТЬ ЛЬВОВ'ЯНИ

Кореспондент „Радянської України" (Київ), відвідавши Львів, написав для цієї газети репортаж, в якому зазначає, що „у Львові співають багато пісень про нове щасливе життя, але одною з найбільш улюблених є пісня про рідне місто, написана поетом Дмитром Павличком і композитором Кос-Анатольським:

Тобі Москва життя нове дала
І засвітила сонце над тобою.
В сім'ї братів, як мати, обняла
З палкою і великою любов'ю..."

Це — така пісня про Львів, як в тій анекдоті про пам'ятник Шевченкові, побудований в Полтаві: на постаменті стоїть Сталін і тримає в руках „Кобзаря", а внизу напис: „Пам'ятник Тарасові Шевченкові". Нема сумніву, що львов'яни дуже люблять цю пісню.

ОСТАП ВИШНЯ ЗАРОБИВ СОБІ ПОДЯКУ

У рубриці „Слідами виступів" повідомляє редакція „Радянської України", що на вміщений в цій газеті фейлетон Остапа Вишні п. з. „Зойк заячої душі" переведено слідство і браконьєрів („шіcравберів") Раєвського, Кумейка, Гукевича і Чеховича „за злісне порушення правил полювання оштрафовано на 1,200 карбованців і позбавлено права на полювання". І так помалу сходить колись блискучий гуморист Остап Вишня на незавидну ролю „низового сигналізатора". Редакція „Радянської України" складає йому подяку.

НЕКВАПЛИВІ БУДІВЕЛЬНИКИ

Під таким заголовком містить „Радянська Україна" лист свого кореспондента Д. Стріхи. „Кілька років тому, — пише цей кореспондент, — Міністерство сільського господарства УССР виасигнувало кошти на відбудову в м. Лубнях будинку бухгальтерського технікуму. Довго розробляли технічні проєкти та іншу документацію, шукали, хто візьметься виконати будівельні роботи. Нарешті, підрядчик знайшовся в особі будівельного управління. Як же будує це управління? За літо і осінь минулого року побудували ... паркан, шопку і провели деякі роботи в головному корпусі — загалом виконали 20 відсотків запланованих робіт. Лишили будівлю на зиму без стелі й даху. Тепер керівники будівельного управління чекають на весну. А технікум тим часом тулиться в двох невеличких будиночках, в які районні організації „підселили" ще й вечірню школу для молоді.

Так по 10 роках, що минули від часу закінчення війни, відбудовують місто Лубні на Полтавщині.

ПОСТАНОВИ ЗАМІСТЬ ДІЛА

Перед початком нового шкільного року Міністерство освіти УССР повідомляло про закінчення підготови і ремонту шкільних приміщень, подавало звіти про виконання ремонтних плянів і запевняло, що все гаразд — діти можуть починати науку. Але слова — одно, а діла — щось інше. І так, в „Радянській Україні" читаємо лист до редакції Д. Мельника, директора Гайсинської середньої школи на Вінниччині: „В 1952 році представник Вінницької проєктно-кошторисної контори т. Трахтенберг, оглянувши приміщення нашої школи, зробив висновок, що весь дах його з'їдений шашелем і вимагає негайного ремонту. Для ремонту потрібно було 70,000 карбованців, 100 кубічних метрів дерева і 1,200 листів шиферу. Я звернувся до Вінницького обласного відділу народної освіти з просьбою виділити кошти і матеріяли. Але мені відповіли, що ні грошей, ні матеріялу в них немає. Нічим не допоміг у цій справі і Вінницький облвиконком. Минув рік. Я знову порушив питання про зміну даху в школі, і знову — безрезультатно. Так і досі дах школи протікає, руйнується і може зовсім завалитись ...

„ПІДВИЩУВАТИ ІДЕЙНО-ПОЛІТИЧНИЙ РІВЕНЬ СОВЄТСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ"

Московські „Ізвєстія", стурбовані замалою кваліфікацією і низьким ідейно-політичним рівнем совєтської низової адміністрації, вміщують 22 жовтня ц. р. під повищим заголовком передову статтю. Як ілюстрацію такого явища, подають „Ізвєстія", зокрема Львівську область, де з 478 голов сільських рад 448 мають лише початкову й неповну середню освіту. Не вищий тут і освітній рівень секретарів сільських рад. А навчається в системі заочного навчання у вечірніх школах і технікумах всього ... 43 особи. Як лік на таку недугу, „Ізвєстія" вимагають від партійних і господарських органів негайно позасновувати відповідні семінари, де б низових адміністраторів напомповували політичною грамотою: марксизмом-лінінізмом-сталінізмом.

Український Клюб Інвесторів

Вже місяць працює в Дітройті Клюб Інвесторів ім. Братів СЕМИРЕНКІВ (SEMYRENKO INVESTMENT CLUB (в скор. SIC) 10338 Jos. Campau, Detroit 12, Michigan, TR(inity)-5-4888). Клюб заснований за ініціятивою місцевого Відділу Товариства Українських Інженерів ще 11 жовтня 1955. Першого вівтірка кожного місяця відбуває свої сходини. Востаннє відбув свої листопадові сходини, на яких управа Клюбу на чолі з п. Олександром Серединським запропонувала плян праці, що його сходини прийняли. Рішено закупити за зложені гроші на початок акції однієї хемічної фабрики, яка від років постійно платить дивіденду та дуже активно працює і добре розвивається. Перед рішенням сходини вислухали вказівок і порад досвідченого інвестора, інж. Йосифа Гурського, члена т-ва Юкрейніян Греджуейтс.

Клюб поставив собі завданням: 1. регулярно щадити що місяця по $10 і більше, але рівними десятками, 2. за зібрані гроші спільно купувати цінні папери (інвестувати), 3. вивчати значення інвестування для суспільної й індивідуальної господарки та засвоювати собі техніку інвестування, 4. користати зі спільних прибутків.

Клюб вступив в члени National Association of Investment Clubs, Inc., в скор. NAIC). Ця ассоціяція гуртує тисячі інвесторських клюбів Америки, даючи їм вказівки і поради. Осідком її є Дітройт. Зразкові статути, виготовлені цією ассоціяцією, український клюб прийняв, як базу своєї діяльности.

Заснування клюбу викликало велике зацікавлення серед української громади. Кількість членів при заснованню (10) зросла вже вдвоє. Прийдеться скоро організувати другий клюб, бо членство клюбу обмежене з податкових оглядів до цифри 25.

А. М. Мілянич.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИМУСОВОЇ КОНТРОЛІ М'ЯСА ДОМАШНЬОЇ ПТИЦІ

Ню Йорк, Н. Й. — „Крайова Поліційна Газета" з місяця серпня цього року надрукувала довшу статтю Джорджа МікГрата під заголовком „Заражена домашня птиця заливає країну". Автор цієї статті пише про небезпеку від курячого й індичого м'яса, яке їдять мільйони американців, не знаючи про те, що це м'ясо може бути заражене різними хворобами. Це дістеться тому, пише автор, що в ЗДА немає обов'язкової контролі м'яса домашньої птиці. Урядові чинники знають про це, і Гуверова Комісія домагалася завести обов'язкову федеральну контролю також цього м'яса. Д-р Джо В. Аткінсон із Санітарної Інспекції при Публічнім Уряді здоров'я в Вашингтоні, заявив, що в 1948 році досліджено 8,832 захворювання внаслідок харчів, і стверджено, що 2,492 випадки були спричинені заразливим м'ясом домашньої птиці. Д-р Аткінсон твердить, що м'ясо домашньої птиці — це найголовніший резервуар недуг, які нищать людські організми. Цих недуг можна набратися під час приготовлювання цього м'яса або під час його їди.

Один робітник, який довший час працював при курячому м'ясі, оповідає таке:

„Мені приходилося спостерігати тисячі курей, що мали на тілі пухлини завбільшки із куряче яйце. Ці пухлини були наповнені жовтим смердючим гноєм. Деякі кури мали червоні плями по всьому тілі, що виглядали як віспа".

Те саме стверджували й інші робітники.

Автор статті пише, що деякі фірми запроваджують у себе контролю курячого м'яса, але обов'язкової федеральної контролі м'яса домашньої птиці немає. Автор статті домагається, щоб громадяни вислали петиції до своїх конґресменів і сенаторів, які мали б подбати про те, щоб Конґрес прийняв закон про обов'язкову федеральну контролю м'яса домашньої птиці.

„Пишіть і телефонуйте сенаторам і конґресменам! Домагайтеся, щоб до м'яса домашньої птиці стосувалися ті самі закони і та сама інспекція, яка контролює інші харчові промисли. Бо тільки цим способом можна усунути небезпеку, яка йде від м'яса домашньої птиці".

Такими словами закінчив автор свою статтю.

До цього треба додати, що в деяких стейтах є примусова, і то дуже гостра контроля курячого м'яса, і кожну штуку домашньої птиці докладно оглядають фахівці, поки її пустять на м'ясний ринок. При цій контролі працюють і наші новоприбулі ветеринарні лікарі. На всякий випадок не зашкодило б, якби наші господині перед купівлею курячого м'яса уважно оглядали курку.

ХОХЛОВ ПРАЦЮЄ

(Закінчення зі стор. 2).

відповіді на запитання. На кожне запитання Хохлов має готову, обмірковану до деталів, зважену та розумну відповідь. Усі відповіді готові й свіжі, як новенькі сфальшовані долярівки.

Чому, через що був в Україні голод 1932-33 років? Ах, та це ж ясно, як помаранча: лише через економічні, господарчі та технічні труднощі. Тільки й всього. Щоб то росіяни хотіли вимордувати українців? Та крий Боже, що ви!? Росіяни ж такий добрий народ і т. д.

Чому то в концтаборах найбільше українців? Чому українців в'язнів від 30 до 60 відсотків усюди в Совєтах, а, скажімо, росіян лише 7-8 відсотків? Цок — і вискакує готова відповідь: бачите, українці всі, взагалі, а західні особливо, це — колябоpанти! Таж вони з німцями співпрацювали, з жахливими нацистами (дехто з американців схвально хитає головою); ну й розумісте, влада совєтська за це по головці не гладить — до в'язниці марш, колябоpанте огидний (дехто з американців знов схвалює і задоволено всміхається)! Ну, добре, але українців і перед приходом німців арештовували й засилали? На це нема відповіді, не варто говорити про такі речі.

Чи правда, що українці ненавидять кремлівську владу не лише, як комуністичну, але й як московську, російську? Чи правда, одверто кажучи, що українці ненавидять росіян? Та де там? Звичайно неправда! Жадної ненависти нема! Усі українці далекі від такої дикої думки. Принаймні прелеґент цієї ненависти ніде й ніколи не зауважив. Ну, добре, питаєте далі: ви ж, пане, самі казали, що там населення жадного ворожого до влади почування виявити не сміє. Чи не припускаєте ви, що й українці не сміють виявляти назовні своєї ненависти до росіян? Та де там! Таж там таке кохання поміж українцями й росіянами, що нема чого й питати вам!

Хохлов, промовляючи до американських католиків, зручно використовує їхні настрої й погляди: бачите, мати його жінки — православна, а тато ... о, він віруючий католик! Натурально, відразу авдиторія не лише за його жінку, але й за нього муром.

Коли додати до цього хоч би те, що серед американців Хохлов натякав досить прозоро, що він сам українець (бачите, навіть прізвище від слова хохол — то значить українець!); коли весь час він сам пригадує ту дивнохимерну свою жінку, що не злякалася намовити його виїхати за кордон і там відректися большевицьких богів; коли він сам з притиском підкреслює, що одного разу, коли влада наказала йому когось там на Московщині замордувати, то він (що за шляхетна душа, що за ідеаліст, що за християнин в енкаведистському мундурі!!!), він відмовився гордо й становчо виконати цей наказ і не забив (американці готові плакати від зворушення!); що, не зважаючи на це, кремлівські недотепи й нездари вислали його аж за кордон мордувати (подумайте, що то за йолопи в Кремлю сидять!) ... коли це все згадати, зважити, обміркувати, то дивні думки несподівано вас обхоплюють ...

Я. Свідок

З совєтського побуту

„ОКОЗАМИЛЮВАННЯ"

Ось як описує ревізію кооперативного ресторану високими кооперативними достойниками кореспондент „Ізвєстій" Б. Лобанов:

„Уночі в районовому центрі Комсомольське на Вінниччині зчинився переполох. Заверещали поросята, закудкудакали кури, заквохтали індички. Тут і там в будинках засвітилося світло. Вулицею в напрямі ресторану бігли люди. Що сталося? А сталася незвичайна подія.

Голова управи облспоживспілки Репренцев дістав по телефону „сигнал" про те, що з Києва виїхали два керівні кооперативні працівники. Він закликав начальника відділу громадського харчування і наказав:

— Лети кулею у Комсомольське, і щоб на ранок усе було в зразковому порядку! Викликаний примчався до Комсомольська вночі.

Відразу на ноги постовлено і всіх працівників торгівлі і громадського харчування. Різали курей, індичок, гусей, кололи поросят. А поки в ресторані розпалювали у печі і заспані кухарі патрали курей, Репренцев тривожно думав: „Як би не забули там змінити скатерті на столах та завіски на вікнах. Знаю я, що не міняли їх місяців зо три."

Він то підносив телефонну слухаску до вуха, то зітхав і клав її на місце.

„Не забули б працівники ресторану передягтися... хоч би фартухи змінили. Фризієра їм не зашкодило б ..."

І — дивна річ — усе вийшло на його бажання.

Коли о 12-й годині дня на сигнал спеціяльного обсерватора: „Ідуть, ідуть!" відкрили ресторан, перемучені довгим очікуванням відвідувачі ахнули: де й поділися чорнобурі скатерті, запорошені завіски на вікнах, — усе виблискувало сліпучою білістю.

А який асортимент усяких наїдків в буфеті, яка різноманітність страв! І хіба можна було пізнати у тих напрочуд чемних працівниках ресторану неохайних, зачучверених офіціянтів та офіціянток!

Біля ресторану спинилися два авта. З них вийшли заступник голови управи Центросоюзу СССР тов. Кабанов, заст. голови управи Укопосоюзу СССР тов. Сіроштан і сам тов. Репренцев.

Посідали за стіл. Уважно вивчили меню. Замовили. Миттю все було подане. З'їли. Заплатили.

— У нас в Києві, мабуть, такого ресторану не найдеться., — сказав один.

— Та й у нас в Москві пошукати такого треба, — докинув другий. — Треба подякувати працівникам ресторану.

Подякували. Потиснули руки. Посідали в авто й поїхали.

Другого дня ресторан прибрав свій звичайний гноблячий відвідувача вигляд. Але в пам'яті московських і київських гостей він залишився, як зразковий.

Всі, хто знає Репренцева, кажуть:

— Авжеж, уміє Олексій Федорович очі замилювати".

Зустрічали з оркестрою, а з чим будуть проводити"

Свого часу повідомлялося про „добровільно-примусову" мобілізацію молоді Київщини на роботу в донецьких вугільних копальнях. Про те, як її зустрічали в Донбасі, кореспондент „Радянської України" писав: „Під звуки духової оркестри з вагонів на перон станції Ясинувата виходять майбутні шахтарі. Їх зустрічають з букетами квітів, з прапорами й транспарентами. Микола Бутенко від імени своїх товаришів запевняє представників партії: „Комсомольці не підведуть!"... Той же кореспондент пише далі: „Не минуло й тижня з того дня, як молоде поповнення приступило до праці, а вже кілька осіб встигли „відзначитися". За систематичні прогули й негідну поведінку в гуртожитку трьох киян осуджено. В комсомольській організації шахти ч. 27 за місяць не спромоглися перевести жадних зборів з новаками. Члени комітету не цікавляться життям молоді, внаслідок чого киянин Григорій Правдюк потай від товаришів покинув шахту. На шахті „Червона Зірка" новоприбулі скаржаться, що їм не дали, як обіцяли, вибрати собі роботи до вподоби. Не створено умов для аматорів спорту. Випадок, що стався на шахті ч. 2-43, став предметом обговорення бюра комітету партії (про цей „випадок" кореспондент докладніше це згадує—Ред.)".

● Об'єднані Летунські Лінії дають 25.000 долярів нагороди тому, хто допоможе викрити особу, яка спричинила 1 листопада експльозію на літаку цієї фірми, внаслідок якої згинуло 44 особи.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЗУАДК

(Закінчення зі стор. 1-шої).

представити діяльність ЗУАДКомітету за останніх поверх два роки, на це треба було б видати цілу книжку. Він зупинився найперше і найдовше на справі переселення, вказавши на відповідне законодавство, юридичні вимоги, техніку спроваджування імігрантів, на фінансування переселення, врешті кошти транспорту. Згадав коротко про два добрі, але невдатні пляни ЗУАДК, що їх не вдалось перевести — скерувати тепер дальшу частину еміґрації з Европи до Канади та вивезти всіх українських втікачів із Тріесту. Опісля д-р Ґалан перейшов справу допомоги, а саме — в постаті харчів, одягу, підмоги від ЮСЕП, допомоги від Високого Комісара для справ втікачів при ОН і врешті грошової помочі. Заторкнув справу Суспільної Служби, дитячих садків, розшуків, драматичного конкурсу, стипендії ім. д-ра Луки Мишуги, правної охорони, формальної сторінки діяльности центральних органів ЗУАДК, персональних справ, зв'язків ЗУАДК з американськими й міжнародними чинниками, своїх подорожей до Европи і тих проблем, що там виринули та питань, які стоять перед ЗУАДКомітетом на нинішній і завтрішній день.

Фінансовий стан ЗУАДК-ту

Про фінансовий стан ЗУАДК-ту звітував голова Контрольної Комісії п. Роман Слободян, відчитавши її звідомлення з переведеної два дні тому контролі, підписаного всіми членами Комісії (ген. Загродський, Р. Слободян, В. Довгань, І. Кедрин-Рудницький і К. Пелешок), Згідно з тим звідомленням готівка ЗУАДК на день 30 вересня 1955 року становила 53,597.02 доларів. Крім цієї готівки, у державних бондах є 3,500 дол., дім ЗУАДК у Филаделфії має вартість 16,612.56 дол., інвентар в централі вартний 3,712.16 дол, разом маєток ЗУАДК-ту в ЗДА становить 77,421.74 доларів. Крім цього зложену на виконання програми ЮСЕП (Юнайтед Стейт Ескепі Програм) 4,000 дол., які повернуться ЗУАДК-ові, коли скінчиться та програма, — в европейських банках в Німеччині зложена готівка 1,212.41 дол, а в Австрії — 380.00 дол. Однак найповажнішу бухгальтерійну квоту по стороні активів організації становлять її претенсії до новоприбулих ще за ДП-Актом: 49,000 дол. Контрольна Комісія висловила свою думку про „конечність стягати ті вірительності установи найрішучішими способами, тим більше, що майже без вийнятку всі ті довжники напевне вже мають матеріяльну можливість звернути свій довг установі, супроти якої вони морально й матеріяльно зобов'язані. Це тим потрібніше (заявила Контрольна Комісія), що вже за законом про Рефюджі Реліф Ект прибули заходами ЗУАДК-ту (до 30 вересня ц. р.) 476 осіб, на морську транспортацію яких видано при співпраці Міждержавного Комітету для Европейської Міграції 65,850 дол, а то по 150 дол. на особу, а ця сума буде збільшуватись в міру приїзду нових імігрантів, що їх буде приблизно 4,000 осіб. „Тому, що названа організація в Женеві позичає ЗУАДК-ві гроші для транспортації переселенців і ці гроші мусять бути повернені, Контрольна Комісія рекомендує новій Екзекутиві стягати ратальними сплатами вже в найближчій майбутності належні за транспортацію суми, щоб можна було у приписаний час вив'язатись з свого міжнародного фінансового зобов'язання. Хоч готівково стан ЗУАДК представляється на ці Загальні Збори краще, як за останні (тоді було готівки 37,752.82 дол.), зате тепер стоять перед ЗУАДК-ом ще більші зобов'язання у зв'язку з ходом нової переселенчої акції і кридичної стадії залишенців в Европі, головно в Австрії. Тим сумніше, що жертвенність громадянства в Америці сильно впала. У 1953 р. воно склало до ЗУАДК 15,195.66 дол., у 1954 р. — 28,486.71 дол., а за 9 місяців в цьому році — 20,866.32 дол., значить від останніх Загальних Зборів громада в ЗДА склала 64,547.69 дол. На цю жертвенність склались членські вкладки від фізичних осіб по 5 дол. і від установ по 10 дол. річно та пожертви на Коляду і Писанку. Коли взяти під увагу, що прелімінар, ухвалений 4-ми Загальними Зборами передбачав пожертв по 110,000 дол. річно, то виходить, що зібрано кругло лише одну п'яту сподіваної суми. „Ця мінімальна жертвенність не дозволяє ЗУАДК-ві розгорнути готівкову і харчову допомогу залишенцям в Европі і потребуючим в Америці, зокрема цінним і продуктивним культурним осередкам в Европі в такій мірі, як треба би це робити". Контрольна Комісія, ствердивши зразковий порядок діловодства і звітування в ЗУАДК, рекомендувала 5-им Загальним Зборам покласти головний натиск у своїх нарадах на справі жертвенности громадянства в Америці, „виходячи з засновку, що вся діяльність ЗУАДК-ту залежить передусім від стану фондів цієї нашої установи, а всі пляни і діяльности та вся критика минулої діяльности мусять переводитись тільки крізь призму фінансових спроможностей ЗУАДК-ту" — прийшла була до висновку Контрольна Комісія, поставивши внесок на признання абсолюторії всій Екзекутиві, включно з екзекутивним директором.

Після дискусії одноголосно ухвалено Екзекутиві абсолюторію.

Резолюції

У висліді Зборів ЗУАДКомітету ухвалено три короткі резолюції про продовження і скріплення ЗУАДКомітету і його праці, як теж заклик до громадянства, щоб воно ту працю одностайно та всіми своїми силами і засобами піддержало. Окремо вислано привітальну телеграму президентові Айзенгаверові з нагоди його повороту з лікарні, як теж телеграми з подяками за підтримку і співпрацю кільком урядовим і міжнародним установам.

Загальні Збори закінчено відспіванням українського національного гимну.

Бенкет-імпреза

У рямках Загальних Зборів відбувся в суботу, 12-го листопа, ввечері бенкет, товстмастером якого був інж. Степан Куропась, а головним промовцем п. Геллок Ровз, представник програми для втікачів у Державному Департаменті. Під час бенкету згадано ряд піонерів, що брали участь у формуванні ЗУАДКомітету та в його працях у найтрудніших обставинах, між ними д-ра Павла і п. Михайла Дубасів, п-ню Олену Штогрин, п. Р. Карбівника, п-ню А. Курилло та ін. У мистецькій програмі бенкету, якою проводила п. Галина Зейкан, виступав хор „Кобзар" під диригентурою д-ра Антона Рудницького, окремо пані: Дичківна - Блавацька, Шашаровська та Анна Матковська. На фортепіяні акомпаніювала п-ні Лідія Бульба. Бенкет започаткував молитвою Всч. о. декан Трешневський, а закінчив молитвою Всч. о. прот. прот. Савчук.

Прем'єра п'єси Миколи Понеділка

У зв'язку із Зборами ЗУАДКомітету виставлено у Филаделфії в залі Горожанського Клюбу в неділю, 13-го листопада, ввечорі, п'єсу Миколи Понеділка: „А ми тую червону калину", що була написана на конкурс ЗУАДК-ту і темою якої є життя скитальців у таборі в Німеччині. П'єсу виставив Український Театр у Филаделфії у поставі Володимира Шашаровського. Публіка щиро вітала на цій п'єсі теж її автора.

Дирекційна Рада зробила підсумки праці ЗУАДК

Филаделфія. — Напередодні 5-их Загальних Зборів ЗУАДКомітету зібралась у п'ятницю 11 листопада 1955 в домівці ЗУАДКомітету при 866 Н. 7 вулиці у Филаделфії Рада Директорів, включно з Екзекутивою і Контрольною Комісією на останнє засідання за час свого близько дво і піврічного урядування. Приявних було разом 20 осіб. Проводив зборами урядуючий 1-ий заступник голови д-р М. Стахів, який теж склав короткий звіт, після чого довший звіт склав екзекутивний директор д-р В. Галан. Роман Слободян познайомив Раду Директорів із звідомленням Контрольної Комісії, яка переводила контролю книг, асиґнат, чеків і рахункових звідомлень централі впродовж цілого четверга 10 ц. м. Найважнішими справами, що їх торкалися дискутанти та які виясновали члени Екзекутиви, головно екзекутивний директор, були: справа персональних змін на становищі европейського представника ЗУАДКомітету та взагалі персоналій в станицях ЗУАДК-ту в Европі, — справа Альманаху, що має появитися з нагоди 10-річчя ЗУАДК-ту, справа паралельних збірок в Америці, які хаотизують збірковий терен і в остаточному висліді поменшують взагалі жертвенність громадянства, — справа акції за афідевітами і ашурансами, деякі подробиці з подорожі д-ра В. Галана до Европи та справа неправдивого насвітлювання деякими часописами місії д-ра В. Галана і його виступів в Европі, врешті невтішні прояви нельояльности супроти ЗУАДКомітету декого з-поміж недавніх чільних його діячів і урядників. Висловлено погляд, що недобре занадто часто змінювати европейську репрезентацію ЗУАДК-ту, але також висловлено критику деяких тамошніх явищ, підкресливши конечність триматися дуже чітко здалека від еміґрантських партійно-політичних поділів у підборі службовицького персоналу. Говорено чимало про конечність знайти такі нові гасла, які потрясли б щораз більшою громадською інерцією американських українців. Екзекутива вияснила, що Альманах ЗУАДК-ту появиться напевне впродовж наступного року, при чому окремі члени Дирекції виявили велике зацікавлення цією справою.

Республіканці твердять, що Ачесон іде „знову разом" із Гіссом

Вашинґтон. — Сенатська Республіканська Політична Комісія твердить в окремому меморандумі, що бувщий державний секретар Дін Ачесон за президентури Геррі С. Трумана працює знову разом з Алджером Гіссом, щоб Демократична Партія займенувала на кандидата на президента кандидата з лівого пратійного крила. В цьому меморандумі пригадується, що Ачесон давно сказав був, що він „не може відвернутися від Гісса" — коли суд розглянув Гіссову справу. „На деякий час, пишеться в меморандумі, два приятелі роз'єдналися, бо Гісс мусів відбувати кару в тюрмі за кривоприсягу, а Ачесон після перемоги республіканців в 1952 році покинув політику. Та тепер і Гісс і Априятелі роз'єдналися, бо обидва написали статті, які хвамять закордонну демократичну політику. Ачесон надрукував статтю в „Магазині Гарпера", а Гісс в магазині „Пакетбук", в якому заперечує, що концесії Совєтам в Ялті „зовсім не віддали проводу Совєтам в Східній Европі і не спричинилися до того, що комуністи захопили владу в Китаї.

● Щоденник „Ди Нешвіль Теннесієн", який близько стоїть до сенатора Естеса Кіфовера, повідомляє, що коло 8 грудня цей сенатор повідомить про те, чи буде він другим, побіч Стівенсона, демократичним кандидатом на президента ЗДА в найближчих виборах.

● Кардинал Ню Йорку Френсіс Спеллман відлетить 29 листопада до Ґренляндії, де перебуде тиждень з тамошніми американськими вояками.

● Британський міністер закордонних справ МекМіллен поїде цього тижня до Баґдаду, щоб взяти участь в конференції п'яти держав — Туреччини, Іраку, Ірану, Пакістану і Британії. Темою конференції проблеми оборони Середнього Сходу. МекМіллен відбуватиме теж розмови з провідниками окремих країн.

● Королівський уряд південноазійської країни Ляос повідомив Міжнародну Перемирну Комісію, що всі його зусилля добитися якогось порозуміння з комуністичними „повстанцями" не дали ніякого висліду і тому він вирішив відбувати національні вибори в Ляосі без них.

В Бразилії мають оголосити воєнний стан

Ріо де Жанейро, Бразилія. — В столиці поширені, досі не провірені вістки, що уряд має оголосити воєнний стан в цілій країні. Коли б так сталося, то були б припинені конституційні права і обов'язувала б цензура на всі засоби комунікації. Та, мабуть, не дійде до оголошення воєнного стану, бо виконний президент Карльос Люз підписав свою резиґнацію також зі становища спікера Палати Репрезентантів і те допоможе до успокоєння в країні. Люз залишив воєнний корабель і перебуває знову в столиці. Урядова криза почалася в Бразилії ще минулого року, коли президент Дж. Варґас відобрав собі життя. Після його смерти пост президента зайняв конституційно вибраний віце-президент Х. Кафе Фільґо. Під час цьогорічних загальних виборів на президента вибрали Х. Кубічка, а на віце-президента Х. Гуларта. Нововибрані президент і віце-президент мали обійняти свої пости 31 січня 1956 року. Та президент Бразилії Кафе Фільґо занедужав на серце і не міг виконувати своїх обов'язків, і тому виконним президентом Бразилії став Карльос Люз. Та ще в п'ятницю 11 листопада міністер війни Генріко Тейхейра Льот хотів заарештувати виконного президента Люза, бо армія підозрівала його в тому, що він не хоче допустити до того, щоб нововибрані президент і віце-президент перейняли свої пости. Люз втік перед арештуванням на військовий корабель, та коли армія зайняла палац президента, а обидві палати Конґресу скинули його з президентського посту, Люз заявив, що він хотів тільки боронити конституції і не мав жадних революційних замірів. Внаслідок такого розвитку подій, Люз заявляє, що не буде виступати проти Н. Рамоза, дотеперішнього спікера Сенату, якого Парлямент призначив на пост виконного президента до 31 січня 1956 року.

Посмертні Згадки

ІВАН БАЗІВ, член Б-ва св. Йосафата Відд. 217 УНСоюзу в Рачестер, Н. Й., помер 21го жовтня 1955 р. проживши 75 р. Покійний родився 1880 р. в селі Бабухів, пов. Рогатин, Зах. Україна. До Відділу вступив 1916 р. Полишив в смутку дружину Татіяну, троє дітей Стефана, Михайла і дочку Анастазію, 3 внуки, 2 правнуки, 3 братів і сестру. Похорон відбувся 25-го жовтня з погреб. заведення до Грек. Кат. Церкви св. Йосафата в присутності Родини, Членів, і Знайомих, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В. Й. П.!
М. Макусій, рек. секр.

ІВАН ЛУЩАК, довголітній член Клюбу Поступового Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Сиҭі, Н. Дж., помер 3-го листопада 1955 р. Покійний походив з села Бутин, пов. Жовква, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 1909 р. Полишив 3-ох синів, 6 доньок, 18 внуків і одну правнуку. Похорон відбувся 7-го листопада з погреб. заведення до Грек. Кат. Церкви св. Петра і Павла при участі Родини, Членів і Знайомих, а відтак на цвинтар св. Імени. — В. Й. П.!
П. Костик, сер.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Діви Марії Відд. 112 буде мати місячні збори в неділю, 20-го листопада, в церковній залі св. Петра й Павла по 3-ій і 4-ій Службі Божій. З огляду на замкнення річних книг, проситься вирівняти всі залеглості. — А. Купер, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Николая Відд. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го листопада, зараз по великій Службі Божій в церковній залі при Філмор і Онейда вул. Рівнож урядники полагоджують всі союзові і відділові справи кожної неділі в згаданий час і залі. Проситься членство платити свої вкладки начас. Довгуючі члени якщо заплатять довг, будуть прийняті наново. Також просимо вписувати своїх дітей в члени УНСоюзу. — І. Вула, гол.; П. Володка, фін. секр. М. Левицький, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка Відд. 83 повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в неділю, 20-го листопада, о год. 1-ій попол., в домі УАГорожан під ч. 847 Норт Френклин вул. Проситься членів вирівняти свої вкладки, бо в місяці листопаді буде замкнення річних книжок і щоб довгів не переносити на слідуючий рік. — С. Чорномаз, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая Відд. 5 відбудуться в суботу, 19-го листопада, о годині 7:30 ввечорі в залі У. Д. Гор. Клюбу, 26-06 31 St. Проситься всіх своїх членів прийти на збори, є важні справи до полагодження. Просимо всіх українців, які ще не є членами УНСоюзу, щоб вписалися в члени. Довгуючих членів проситься заплатити свій довг. — М. Ливицький, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Варнич, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 270, відбудуться в неділю, 20-го листопада, о год. 2:30 попол., в домівці Укр. Нар. Дому, 433 Hoboken Ave. Проситься членів прибути на збори, вирівняти місячні залеглі вкладки до Б-ва і полагодити біжучі справи. — В. Бутковський, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Клюб Поступовий Відд. 70 повідомляє, що місячні збори відбудуться в середу, 16-го листопада, о год. 7-ій веч, в домі під ч. 433 Hoboken Ave (півбльоку від Five Corners). Просимо членів хто посилає чеки або „моні ордер" не писати на Союз, тільки до Т-ва. Ukrainian Progressive Club. Так само секр. збирає Народний Фонд від членів Відділу 70 в Jersey City. — І. Патуляк, предс.; П. Костик, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, Відд. 170 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 20-го листопада, о год. 6-ій веч., під ч. 433 Hoboken Ave. Проситься довгуючих членів вирівняти свої вкладки до кінця року, щоб не перетягати довгів на другий рік. — І. Грабар, скр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ТАРЗАН, ч. 3572. Розлука.

Після кількатижневої газардової мандрівки обидва прийшли до місця призначення — морського порту Люанди, в Португальській Західній Африці.

Шерман завів Тарзана в док, де негайно купив квитка до Англії.

Незабаром мав відходити корабель, і два приятелі попрощалися.